

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

וילך

(חלק יט — שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת וילך, שבת שובה, כח אלול — ה' תשרי, ה'תשפ"ב (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

וילך ב

איז⁸ (כתירוץ הגמרא), אַז דאָ „תבוא“ רעדט זיך וואָס משה האָט געזאָגט צו יהושע'ן „זקנים שבדור יהיו עמך כו“⁹ און דאָרט ווערט דערציילט וואָס דער אַרבערשטער האָט געזאָגט צו יהושע'ן „תביא על כרחם כו“¹⁰.)

בפשטות איז אָבער שווער צו לערנען אַזוי אין רש"י – ווייל:

א) דעמאָלט וואָלט רש"י געדאַרפט אָנהויבן זיין פירוש „ולהלן הוא אומר כי אתה תביא גו“¹¹, ע"ד ווי ער שרייבט אין אַנדערע ערטער¹²?

ב) רש"י האָט געדאַרפט ברענגען אין דעם דבור המתחיל נאָר דעם וואָרט „תבוא“¹¹ (אָדער „תבוא את העם“¹²) – פאַרוואָס איז ער מעתיק די אַלע ווער-טער „כי אתה תבוא את העם הזה“?

8) ורש"י מקדים פירוש התרגום ש„אל יעלה על דעתך . . שצריך שיתפרש כי אתה תבא את העם הזה פועל יוצא (כמו „תביא“) כו“ – רא"ם כאן. ולהעיר מתיב"ע כאן: מתמני כו.

9) כבלקח טוב (פס"ז) עה"פ. או כהלשון בסנהדרין (זהר) שם.

10) לדוגמא (בפרשה הקודמת) – פרש"י נצבים כט, ב.

11) וגם בגמרא (ובזהר) לא העתיק כ"א „כי אתה תבוא“¹¹. וגי' שמעתיק „כי אתה“ י"ל שהוא רק סימן לאיזה כתוב הכוונה. ולהעיר שבוהר הלשון „ולבתר תביא“ (ולא „כי אתה תביא“).

12) מכיון שעפ"ז משתנה הפירוש ד„את העם“.

א. אין פסוקי „ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו גו' חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ אשר נשבע ה' גו' ואתה תנחילנה אותם“, שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער „כי אתה תבוא את העם הזה“ און איז מפרש: ארי את תיעול עם עמא הדין² משה אמר ליהושע זקנים שבדור יהיו³ עמך הכל לפי דעתן ועצתן אבל הקב"ה אמר ליהושע כ"י אתה תביא את בני אל הארץ אשר נשבעתי להם⁵ תביא על כרחם וכו' (כדלקמן סעיף ד').

וואָס איז דאָ שווער אין פסוק וואָס צוליב דעם מוז רש"י אַראָפּברענגען דעם לשון פון תרגום און די גאַנצע אריכות פון זיין פירוש?

זאָגן מפרשים⁶, אַז רש"י קומט פאַר-ענטפערן די סתירה פון די צוויי פסוקים – ובלשון הגמרא⁷: „כתיב כי אתה תבוא וכתיב כי אתה תביא“; און זיין ענטפער

1) פרשתנו לא, ז.

2) לשון התרגום. וראה לקמן הערה 17.

3) בדפוס ראשון דרש"י: שכינה עמה. ובדפוס שני: עמוד עמהם.

4) פרשתנו שם, כג.

5) הטעם שרש"י מעתיק גם תיבות אלו* („אל להם“) – שלכאורה הו"ל להעתיק רק התיבות „כי אתה תביא (את בני ישראל)“, כמו שלא העתיק בהד"ה התיבות מן הכתוב כאן „אל . . להם“ – כי רק מתיבות אלו ראי' שהם דברי הקב"ה (ולא דברי משה) כפרש"י שם*.

6) ראה רא"ם, דבק טוב וש"ח כאן.

7) סנהדרין ת, א. ועד"ז בוהר פרשתנו רפד, א.

* אַבל בדפוס ראשון דרש"י, וכן בכמה כתי"ר ש"י – „בני ישראל (וגו)“.

** ברמב"ן שם (וראה גם רא"ם שם) גריס ברש"י: כמו שנפודש אל הארץ אשר נשבעתי להם ויאנכי אהי עמך. וראה שקו"ט במיני תרגומא שם.

* אַבל בחכמת שלמה שם [הובא גם בגליון הש"ס שם – בהשמטת תיבת „הזה“ וכו"ה ברא"ש שם]: כי אתה תבוא את העם הזה וכתיב כי אתה תביא את בני ישראל. וברש"י שם (בהד"ה): „כי אתה תבוא את העם“ [אַבל ברש"י בע"ז: כי אתה תבוא וגו']. ואח"כ – „כי אתה תביא“.

איז „תביא“ – דו וועסט זיי אריינברענגן אין א״י, און דערפאר דארף ער האָבן אַ חיוזק
ע״ד ווי עס שטייט שוין פריער אין פ' דברים¹⁶: אותו חזק כי הוא ינחילנה את ישראל.

איז בכדי צו שולל זיין דעם פירוש, איז רש״י מעתיק דעם לשון פון תרגום¹⁷, אַז דער פירוש הפשוט פון „אתה תבוא את העם הזה“ מיינט „ארי את תיעול עם עמא הדין“ – דו וועסט אריינקומען מיט די אידן – מען איז ניט מוציא דעם וואָרט „תבוא“ מפשוטו.

בלייבט דאָך די שאלה: וואָס איז דער טעם אין „אתה תבוא את העם הזה“ אויפן „חזק ואמץ“? איז רש״י ממשיך „משה אמר ליהושע זקנים שבדור יהיו עמך כו״: פון דעם וואָס עס שטייט „אתה תבוא את העם הזה“ – דער עס¹⁸ (וואָס איז געשטאַנען פאַר משה), ובראשם זיי נען „ראשיכם שבטיכם זקנים“¹⁹ – איז דאָך זיכער אַז די זקנים¹⁹ „יהיו עמך“; ובמילא האָסטו ניט וואָס צו מורא האָבן פון „ואתה תנחילנה אותם“, ווייל זיי וועלן דיר העלפן;

16 א, לח. ועד״ז ואתחנן ג, כת: וחזקה ואמצהו כי הוא יעבור ג' והוא ינחיל ג'.
17 ומ״מ לא כתב „כתרגומי“ – כי ההוכחה היא לא מפירוש התרגום, כ״א מפירוש הפשוט של התיבות „תבוא את העם“; אלא שלתוספת ראי׳ מביא לשון התרגום, שגם התרגום מפרש כן.
18 ומתורץ עפ״ז למה מעתיק רש״י בהד״ה גם תיבת „הזה“.

19 לשון הכתוב ר״פ נצבים.
19* ואינו אומר (גם), „ראשיכם שבטיכם“ – כי ה, „ראשיכם לשבטיכם“ (כפרש״י שם) יכולים להיות עמו רק כאו״א בפ״ע בנוגע לשבט שלו – וכאן מדובר ע״ד „העם הזה“.

ג) ועיקר: איידער מ'לערנט דעם וויי-טערדיקן פסוק „כי אתה תביא גו״ איז דאָך גאַרניט שווער. האָט רש״י גע-דאַרפט זיך שטעלן (ניט אויף אונזער פסוק, נאָר) אויפן פסוק „כי אתה תביא גו״, ווען ס'ווערט די סתירה¹²?

ב. דער ביאור אין דעם: מיט מעתיק זיין אין דעם דבור המתחיל אויך דעם וואָרט „כי אתה תבוא גו״ איז רש״י מדגיש, אַז די ווערטער „אתה תבוא את העם הזה“ זיינען אַ נתינת טעם אויף דעם וואָס עס שטייט פריער אין פסוק – „חזק ואמץ“.

ווערט מוקשה: מיט וואָס איז „אתה תבוא את העם הזה“ (אַז יהושע וועט אַריינגיין אין א״י צוזאַמען מיט אַלע אידן) אַ נתינת טעם אויף „חזק ואמץ“?

[בדוחק וואָלט מען געקענט זאָגן, אַז דאָס קומט בהמשך צו פריער, וואו משה רבינו איז מחזק אַלע אידן, אַז אַריינגייע-נדיק אין א״י זאָלן זיי זיך ניט שרעקן פון „הגוים האלה“ – „חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו מפניהם“¹⁴; איז אַזוי אויך ביים אָנזאָגן יהושע׳ן אַז ער וועט אַריינ-גיין אין א״י (פונקט ווי אַלע אידן) איז משה אים מחזק ער זאָל זיך ניט שרעקן פאַר הגוים האלה¹⁵.

אַבער דער פירוש איז אַ דוחק גדול: פון פסוק איז משמע אַז דאָס איז אַ ספעציעלער חיוזק וואָס איז שייך בלויז צו יהושע אַליין].

און מצד דער קשיא וואָלט געקענט זיין אַ הוי אמינא (עכ״פ – בדוחק) צו לערנען אַז דער טייטש פון „תבוא“ דאָ

13 ע״ד פרש״י שבערה¹⁰.

14 פרשתנו שם, ו.

15 כהמשך הכתוב „וה' הוא ההולך לפניך גו' לא תירא ולא תחת״. וראה ס״פ דברים.

(* אבל בדפוס ראשון ושני דרש״י: כתרגומו (תרגו').

משה אליין האָט געבעטן ביים אוי-
בערשטן (אין פ' פינחס²⁴), "יפקוד ה' גו'
איש על העדה" און ער האָט סומך גע-
ווען יהושע'ן, בעיני יפה יותר ויותר ממה
שנצטווה . . בשתי ידי²⁵ אַלס מנהיג²⁶
פון אידן; און אין דעם פסוק גופא²⁷
שטייט, "ואתה תנחילנה אותם", אַז יהושע
וועט מנחיל זיין א"י צו די אידן – היינט
ווי טייטשט רש"י בדברי משה, "הכל לפי
דעתן ועצתן"?

ד. ווייטער זאָגט רש"י: אבל הקב"ה
אמר ליהושע כי אתה תביא את בני
ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם
תביא על כרחם הכל תלוי בכ טול מקל
והך על קדקדן דבר אחד לדור ולא שני
דברים לדור.

איז ניט מובן:

א) ווי גערעגט פריער (ס"א) איז רש"י
מפרש נאָר דאָס וואָס ס'איז שווער אין
פסוק על אתר – וואָס איז שווער דאָ
אין פסוק וואָס צוליב דעם מוז רש"י
אַראַפברענגן, "אבל הקב"ה אמר כו"
(דער פירוש אין ווייטערדיקן פסוק, "כי
אתה תביא גו")²⁸?

ב) פון אריכות לשון רש"י²⁹ – "תביא
על כרחם הכל תלוי בכ טול מקל והך
על קדקדן" – איז קלאַר, אַז ניט נאָר
האָט דער אויבערשטער שולל געווען
אַ הנהגה פון, "הכל לפי דעתן ועצתן"
(נאָר די זקנים זאָלן ניט האָבן די גאַנצע

ד. ה. די סיבה פאַרוואָס יהושע דאַרף
האָבן חיזוק איז ווייל – "ואתה תנחילנה
אותם", און "אתה תבוא את העם הזה"
איז אַ טייל פון דעם חיזוק (אַז זקנים
שבדור יהיו עמך").

ג. מ'דאַרף אָבער פאַרשטיין דעם
המשך הלשון פון רש"י, "זקנים שבדור
יהיו עמך הכל לפי דעתן ועצתן":

פון דעם וואָס רש"י איז זיך ניט
מסתפק מיט "זקנים שבדור יהיו עמך",
און איז מוסיף, "הכל לפי דעתן ועצתן",
איז מובן, אַז די זקנים, ניט נאָר וועלן זיי
אים העלפן, נאָר אַלץ וועט געטאָן ווערן
לויט זייער דעה און עצה; ד. ה. ניט
נאָר וועט יהושע ניט האָבן די איינציקע
דיעה, נאָר אדרבה, די זקנים וועלן האָבן
די גאַנצע דיעה²⁰.

איז תמוה:

א) פון וואָנען נעמט דאָס רש"י, אין
פשוטו של מקרא?

ב) נאָכמער: אין גמרא²¹ איז דער
לשון²², "אתה והזקנים שבדור עמהם",
ד. ה. יהושע מיט די זקנים²³; און רש"י
איז משנה אַז (ניט זיי וועלן זיין גלייך,
נאָר) "הכל לפי דעתן ועצתן"?

ג) ווי קען מען זאָגן אַז משה האָט
געגעבן די זקנים די גאַנצע דיעה, בשעת

20) וראה גם לקח טוב עה"פ: התייעץ בהם וחזן
מהם אל תעשה דבר. אבל בדפוס ראשון דרש"י:
אל תתנהג עמהם בדרך גדולה אלא עשה ע"פ
דעתם ועצתם וזהו תשא (תבוא?) את העם הזה
כלומר שוה להן כו'. וראה לקמן הערה 23.
21) סנהדרין שם.

22) ובר"ף ורא"ש שם הגירסא (ע"ד פרש"י
כאן): זקנים שבדור עמך. וראה הגירסאות בדק"ס
שם (אבל תוכן כולם שווה).

23) בפרש"י סנהדרין שם: "על פיהם עשה
מעשה ויהא תשתרר עליהם" – אבל זה אפשר
לפרש שהיו שווים (ראה הגירסא לדעיל הערה
20).

24) כו, טז.

25) פרש"י פינחס שם, כג.

26) ראה פרש"י שם, טז, שם, יח.

27) וראה במקומות שבהערה 16 (אלא ששם
א"י מדברי משה ליהושע אלא ציווי ה' למשה).

28) ולהעיר מחזקוני כאן ולקמן פסוק כג
(שמפרש בכל מקום רק מה שנוגע על אתר).

29) ובפרט שבגמרא איתא רק, "טול מקל כו".
ובלקח טוב עה"פ: הכל יהו תחת רשותך טול
מקל כו'.

ג) וואָס גיט צו דער סיום פון פרש"י
„דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור“
אין פירוש הכתוב?³³

ד) וואָס איז דער לשון „ולא שני דברים
לדור“ – וויבאלד רש"י קומט שולל זיין
די זקנים: (א) האָט ער געדאַרפט זאָגן
„ולא הרבה (או כיו"ב) דברים לדור“, (ב)
ולאידך: ווי אַזוי ווייס מען טאַקע אַז
„ולא שני דברים לדור“ – אפשר דוקא
„ולא שבעים (ואחד)“, אָבער „שנים“ קען
יע זיין? ובפרט אַז מען געפינט^{33*} הוא
אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציא
את בני ישראל מארמ"צ על צבאותם?

ה. דער ביאור בכל זה:

דער תואר „העם הזה“ איז ניט אַ שם
המעלה פון אידן³⁴. קומט אויס, אַז מיט
די ווערטער „אתה תבוא את העם מיינט
דער פסוק, אַז יהושע וועט זיין צוזאַמען
אויך מיט די פחותים³⁵ שבישראל;
לאידך, פון דעם וואָס ס'שטייט „העם
הזה“ איז מובן, אַז דער פסוק מיינט דעם
גאַנצן עם, אויך ופשיטא – די עומדים
בראש, די זקנים כנ"ל.

דעריבער לערנט רש"י אַז דער פסוק
וויל זאָגן צוויי זאַכן:

א) פון דעם וואָס עס שטייט „העם
הזה“ – אַז דער (מורה באצבע) עם,
ופשוט אַז די זקנים – לערנט מען אַרויס
אַז די „זקנים שבדור יהיו עמך“.

33) בגמרא אפ"ל: א) מפרש ומאריך יותר. ב)
הוא הוראה וכו' לזמן אחר. אבל רש"י לא בא
אלא לפרש הכתובים כו'.

33* (33) ואראו, וכו'.

34) ראה פירש"י בהעלותך שם, א. וראה שער
היחוד והאמונה רפ"ז: עם מלשון עוממות כו'
[שזהו גם כשכתוב „עמי“ – כשהם כשרים“
(פרש"י שם) – כמובן].

35) להעיר א"כ מכילי יקר כאן: כי יש בבני
גם מוקצים שנק' בשם עם, עיי"ש בארוכה.

דיעה; און ניט נאָר זאָלן זיי ניט בלייבן
בשווה צו יהושע, אָדער עכ"פ ווי יועצים
צו אים – נאָר נאָכמער: די זקנים זאָלן
איבערהויפט ניט האָבן קיין דיעה; יהושע
דאַרף זיך אינגאַנצן ניט רעכענען אָדער
אפילו ניט באַראַטן זיך מיט זיי (טול
מקל והך על קדקדו)³⁶ –

איז ניט מובן: אמת טאַקע אַז היות ווי
„דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור“ איז
יהושע דער איינציקער „דבר“ ומנהיג פון
אידן; אָבער פון וואָנען איז דער הכרח אַז
די זקנים זאָלן אים ניט העלפן? ביי משה
רבינו גופא זיינען דאָך געווען די „שבעים
זקנים“ וואָס „ונשאו אתך במשא העם ולא
תשא אתה לבדך“³¹; וואָס דערפון איז
געדרונגען אַז אַזא הנהגה איז ניט בס'
תירה צום כלל „דבר אחד לדור ולא שני
דברים לדור“ (ווייל סוף־סוף איז משה
רבינו געווען דער „דבר“ ושולט) – היינט
וואו געפינט רש"י דעם הכרח אַז ביי
יהושע איז מושלל אויך אַזא הנהגה?³²

30) בדברי דוד (הובא בש"ח) כאן: „ואי"ז סותר
מ"ש זקנים שבדור עמך דגם זה אמת שלענין עצה
טטול עצה מהזקנים אבל לענין הכח והממשלה
לא יהי רק לך לבדך“ – אבל (נוסף שמ"מ
ה"ז סותר ל,הכל לפי דעתו ועצתו, ככפנים –
הרי) מאריכות לשון רש"י משמע שגם עצה אי"צ
ליטול מהם, ככפנים.

31) בהעלותך יא, יז. ולהעיר ג"כ משרי אלפים
כו' – יתרו ית, כא ואילך. דברים א, ט ואילך.

32) בחדא"ג סנהדרין שם כתב דמשה לא הי'
יכול לישא את העם [ראה בהעלותך שם, יא'
יב, שם, יד. ועד"ז דברים שם, ט. שם, יב], מצד
המקבלים שהיו טרחנים וטרבנים . . ולכך אמר
משה ג"כ ליהושע . . הזקנים שבדור עמך שלא
תוכל לישא אותם לבדך אבל הקב"ה א"ל כי אתה
תביא שנתן לו כח והנהגה אלקית לפי הדור ההוא
המקבלים ההנהגה (אלקית) שהיו בעלי תורה וכו'
ליכנס לארץ כו' – אבל בפרש"י (פינחס שם, יט)
מפורש גם בציווי ה' אצל יהושע (בנוגע לדור
שכנסו לארץ): דע שטרחנין הם סרבנים הם כו'.
ועד"ז בפרש"י ואתחנן ג, כת.

צו פירן למלחמה קען זיין נאָר אַיינער, און אויף דעם האָט משה געבעטן „איש על העדה“ און ער האָט סומך געווען יהושע³⁹.

ובמילא איז קיין סתירה ניט פון דעם וואָס משה האָט פריער געבעטן „איש על העדה“ צו דעם וואָס ער האָט דאָ געזאָגט „הכל לפי דעתו ועצתו“ – ווייל דאָ האָט ער גלייך אויסגעטיילט: „תנחילה אותם“ – איז נאָר „אתה“, „והוי' הוא ההלך“ – וואָס באַווייזט אויף מלחמה³⁹ – איז „לפני' הוא יהי עמך גוי“ און דער „הכל“ איז אַ חוץ הנל, דער „משא העם“ [און אויך דאָס גיט צו אין דעם „חזק ואמץ“, אַז ער וועט זיך אינגאַנצן ניט דאַרפן זאָרגן וועגן „משא העם“, דאָס וועלן טאָן די זקנים]⁴⁰.

ז. דאָס אַליין איז אָבער ניט גלאַטיק, ווייל ביים בן חמש למקרא לייגט זיך אַז יהושע האָט איבערגענומען די הנהגה פון משה אין אלע פרטים⁴¹ – ניט נאָר בנוגע צו מלחמה (וחלוקה); ובפרט אַז דער אויבערשטער האָט געהייסן משה רבינו ניט נאָר צו סומך זיין יהושע, נאָר אויך „ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל“⁴² און דער

(ב) פון דעם וואָס דער פסוק איז מדגיש „העם“, לערנט מען, אַז יהושע וועט זיין אין איינעם („את – עם“) אויך מיט די פחותים פון אידן. ווי איז דאָס מעגלעך? – איז רש"י מסביר „הכל לפי דעתו ועצתו“: די זקנים וועלן האָבן די אַנצט דיעה“ ובמילא – איז יהושע אין דעם (דעה ועצה) גלייך מיט שאר העם.

ו. ווי שטימט דאָס וואָס „הכל לפי דעתו ועצתו“ מיט דעם וואָס משה האָט סומך געווען יהושע אַלס מנהיג פון אידן, כאמור בפ' פינחס – באַוואָרנט עס רש"י בפירושו שם:

אויף „אשר יצא לפניהם“³⁶ איז רש"י מפרש: „לא כדרך מלכי האומות שיושב בים בבתיהם ומשלחין את חיילותיהם למלחמה כו'“, ד. ה. משה רבינו האָט געבעטן פאַר די אידן אַ מלך וואָס זאָל זיי פירן למלחמה. אויך האָט משה שוין אָנגעזאָגט³⁷ אַז יהושע ינחילה (ארץ ישראל) את ישראל – חלוקת הארץ (וואָס קומט בהמשך צו כיבוש הארץ, במלחמה). עס ווערט אָבער (לויט פרש"י) ניט דערמאָנט אַז משה זאָל האָבן גע- בעטן אויף אַ מנהיג וואָס זאָל אויף זיך אָננעמען „משא העם“, די הנהגה אין זייערע אינערלעכע ענינים.

וואָס וועט זיין מיט די ענינים? – איז ביים בן חמש למקרא קיין קשיא ניט: אַזוי ווי ביי משה רבינו גופא האָבן די שבעים זקנים געהאַפֿן „במשא העם“, האָט משה גערעכנט אַז זיי וועלן דאָס ווייטער טאָן (אַליין³⁸). משא"כ אַ מלך

36 פינחס שם, יז.

37 ראה הערה 16.

38 וזה שאצל משה, נשאו אתך (משא"כ

יהושע לא ישא במשא העם) – כי „פני משה כחמה פני יהושע כלבנה“ (פרש"י פינחס שם,

כ), ולכן חשב משה שאין בכחו של יהושע כ"א ש, יצא לפניהם גוי' למלחמה.

39 להעיר ממשות לב, כת. מסעי לד, יז.

39* שופטים כ, ד. תצא כג, טו.

40 ועפ"ז יומתק זה שבדברי משה לבני' (פרשתנו שם, ב ואילך) לא אמר משה מה יהי בנוגע ל, משא העם" [אף שאמר להם „וה' אמר אלי לא תעבור את הירדן הזה"] רק אמר להם ד, יהושע הוא עובר לפניך גוי' (שכיבוש הארץ יהי על ידו) – כי במשא העם" לא יהי (לדעת משה) חידוש על ההנהגה לפני' (בנוגע ליהושע), כי יהי ע"י הזקנים כבימי משה.

41 ועייגי' פרש"י פינחס שם, טז: שירשו בני

את גדולתי . . א"ל הקב"ה . . כדאי הוא יהושע כו'.

42 פינחס שם, כ.

המעלה⁴⁸ פון אידן (ניט ווי „העם הזה“, כנ"ל סעיף ה').

און דערפון וואָס דער פסוק איז משנה פון פריער און ביי „תביא“ שטייט „בני ישראל“ – נעמט רש"י אַרויס, אַז דער- מיט איז מען מוסיף נאָך אַן ענין: ניט נאָר וועט יהושע אָנפירן „במשא העם“ פון דעם כלל ישראל, נאָר ער וועט אויך שולט זיין אויף די אנשי המעלה צווישן אידן, די זקנים.

ובמילא, איז ניט נאָר וואָס „תביא על כרחם הכל תלוי בדך“ – ניט ווי ביי משה וואו די זקנים „נשא אתך במשא העם“, נאָר אַלץ וועט זיין אָפהענגיק אין יהושע נאָר נאָכמער – „טול מקל והדך על קדמך“: די שליטה („מקל“) פון יהושע איז אויף די זקנים ווי אויף אַלע אַנדערע אידן, די זקנים וועלן ניט האָבן קיין דעה ועצה „במשא העם“.

ט. עפ"ז קומט אָבער אויס, אַז די הנהגה פון יהושע איז פונקט אַ פאַרקער- טע ווי הנהגת משה: ביי משה רבינו האָבן די זקנים מיטגעהאַלפן „במשא העם“ און ביי יהושע האָבן זיי גאָר קיין דיעה ניט געהאַט. איז ניט גלאַטיק: יהו- שע איז דאָך משרת משה⁴⁹ וואָס „לא ימיש מתוך האהל“⁵⁰, ופני משה כחמה ופני יהושע כלבנה⁵¹, וואָס אורה איז פון אור החמה. ווי קומט עס אַז זיין הנהגה זאָל זיין פאַרקערט ווי די הנהגה פון זיין רבי⁵² – משה רבינו?

(48) ראה וישלח לב, טו.

(49) משפטים כד, יג (וראה פרש"י שם). תשא לג, יא. בהעלותך שם, כח.

(50) תשא שם.

(51) נסמן לעיל הערה 38.

(52) ובפרט שזוהו הטעם שנתמנה יהושע על העדה – פרש"י פינחס שם, טז.

אויבערשטער האָט געזאָגט „וצוית⁴³ אור- תו, על ישראל דע שטרחנין הם סרבנים הם“⁴⁴ כו"ל – וואָס פון דעם אַלעם איז משמע, אַז יהושע האָט אויך איבערגענו- מען „משא העם“.

דאַרפֿן פאַרענטפערן בדוחק, אַז ווי- באַלד עס איז געווען (נאָר) „דעתן ועצתן“ פון די זקנים, אָבער די עשר⁴⁵ בפועל האָט געטאָן יהושע הייסט עס אויך הנהגה,

איז רש"י שולל דעם דוחק און איז ממשיך אַז דאָס וואָס עס שטייט „תבוא את העם הזה“ – אַז „זקנים שבדור יהיו עמך הכל לפי דעתן ועצתן“ – איז בלויז וואָס משה האָט געזאָגט; „אבל הקב"ה אמר ליהושע כ' תביא על כרחם כו"ל – אַז ער וועט אָנפירן אויך מיט „משא העם“⁴⁶.

ח. נוסף אויפן שינוי וואָס דאָ שטייט „תבוא“ און דאַרטן „תביא“ – איז צווישן די צוויי פסוקים פאַראַן נאָך אַ שינוי: דאָ שטייט „העם הזה“ און דאַרטן „את בני ישראל“⁴⁷, וואָס „בני ישראל“ איז אַ שם

(43) שם, יט ובפרש"י. ועד"ז בפ' ואתחנן ג, כח ובפרש"י: וצו את יהושע, על הטרחות ועל המשאות ועל המריבות.

(44) ולהעיר שלשון זה (טרחנין סרבנים) כתב רש"י בפ' בהעלותך (שם, יז) בנוגע ל„משא העם“ וראה דברים א, יב (גבי שרי אלפים כו').

(45) וראה פרש"י פינחס שם, טז: מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו. פרש"י שם, יח: שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד.

(46) ולהעיר שבדברי משה נאמר רק „חזק ואמץ“ ולא „ויצו גו"ל“* (ראה לעיל הערה 43), ורק הקב"ה אמר (פרשתנו שם, יד) „קרא את יהושע גו' ואצונו גו'“, ויצו את יהושע גו' ויאמר חזק ואמץ“ (שם, כג).

(47) ראה גם כלי יקר כאן. ש"ך עה"ת פרשתנו שם, כב.

(* בס"פ 9 דברים: ואת יהושע צויתי גו' – אבל זהו לפני הציווי דפ' ואתחנן שם, וצו את יהושע חזקתו ואמצתו גו'. ולהעיר מתוספות הדר זקנים כאן.)

זיינען פאַראַן צוויי מדריגות: א) ווי ער איז משרת (און מקבל פון) משה. ב) ווי ער איז לעצמו (נאָך הסתלקות משה) וואָס דאָן איז ער בחי' נער וקטנות.

עס איז אָבער פאַראַן אַ מעלה דוקא אין דעם ענין פון נער וקטנות – ווי עס שטייט⁵⁵ „כי נער ישראל (און דוקא דער-פאַר) ואוהבהו” – ווייל דוקא אין דעם ענין פון נער וקטנות איז פאַראַן דער ביטול⁵⁶ וקבלת עול מלכות שמים מער ווי אין דער עבודה מצד גדלות (במוח ולב), און דערפאַר איז דוקא אין דעם דאָ דער „ואוהבהו” פון עצמותו ית⁵⁷.

און דאָס איז דער חילוק צווישן די צוויי פסוקים: „אתה תבוא את העם הזה” איז ווי יהושע איז מקבל פון משה, און מצד מדרי' משה איז דער ענין הזקנים (זה שקנה חכמה⁵⁸), עבודה שע"פ טעם ודעת; אָבער „אתה תביא את בני ישראל” זיינען דברי הקב"ה ליהושע, מצד מעלת הביטול פון יהושע – „נער ישראל ואוה-בהו” – און מצד דעם ביטול שלמעלה מטעם ודעת דאַרף מען ניט אָנקומען צו די וואָס קנו חכמה⁵⁹.

(55) הושע יא, א.

(56) ראה בארוכה אוה"ת בשלח ע' שפב ואילך. וראה ג"כ אוה"ת ואתחנן (ע' פז) שהעילוי עיי"ז שהכניסה לארץ היתה ע"י יהושע הוא ע"ד זה ש„בעבודה שע"י בחי' אספשא"מ זהו בחי' שעיי"ז בא לבחי' בכל מִאֲדָר כו". וראה ג"כ לקו"ש ח"ט ע' 13 הערה 65. שם ע' 57.

(57) סד"ה כי נער ישראל שם.

(58) תו"כ (ופרש"י) קדושים יט, לב. קדושין לב, ב.

(59) ולהעיר מזהר פרשתנו (דלעיל הערה 7): חד תבא לבשרא ל"י דייעול לארעא* כו' וחד תביא

אויף דעם איז רש"י ממשך „דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור” – וואָס דערמיט איז רש"י שולל בדרך רמז (ניט נאָר די שליטה פון די זקנים, נאָר) אויך – פון משה רבינו:

בחי' משה איז יהושע געווען משרת משה און אינגאַנצן איבערגעגעבן צו משה'ן און משה'ס הנהגה; בשעת אָבער עס קומט די צייט אַז יהושע זאָל ווערן דער מנהיג, האָט שוין קיין אָרט ניט דער דרך און הנהגה פון משה רבינו. בזמן יהושע דאַרף מען זיך פירן ווי עס טראָגט אויס מצד ענינו פון יהושע – וואָרום אויב יהושע וועט זיך פירן ווי די הנהגה פון משה, וועט אויסקומען אַז עס זיינען פאַראַן „שני דברים”: יהושע און משה (וואָס יהושע גייט אין זיין דרך)⁵³.

און וויבאַלד אַז „דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור” איז די הנהגה פון יהושע אַנדערש ווי משה'ס הנהגה: משה האָט איבערגעגעבן (דורך „ואצלת” אַ טייל פון משא העם צו די זקנים, אָבער יהושע דאַרף צו זיי ניט אָנקומען.

– און דאָס וואָס באַ יצי"מ איז געווען „אהרן ומשה” (כדלעיל ס"ד), איז ווייל דאָרט איז ניט געווען אַן ענין פון „דבר לדור”, נאָר אויספירן אַ שליחות (מדויקת אויך אין אירע פרטים) פון אַרויספירן „בני' מארץ מצרים”.

יו"ד. פון יינה של תורה אין פרש"י:

עס שטייט אין חסידות⁵⁴ אַז אין יהושע

(53) ראה עדי"ז – לענין האבות, אדמו"ר הצ"צ בחי' אדמו"ר האמצעי – לקו"ש ח"ה ע' 373 ואילך.

(54) ד"ה כי נער ישראל תרס"ו (בהוספות להמשך תרס"ו (בהוצאת תנש"א – ס"ע תקעח)). וראה אוה"ת חנוכה שג, א. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תמדה. ועוד.

(* ורש"י לא פירש כן – כי זה שיהושע יכנס לארץ מפורש כמ"פ לפניו ואין בזה חידוש.

במיוחד אין די עשרת המבצעים היינטיקע דעם דאָס אַלץ דאַרף זיין דורכגענומען מיט „יפוצו מעינותיך חוצה“ – זיינען פאַראַן אַזעלכע וואָס טענה'ן, אַז אַמאָליקע דורות איז ניט געווען אַזאַ הנהגה. אין פריערדיקע דורות האָט מען זיך ניט געקאָכט באופן כזה אין אהבת ישראל. און וויבאלד אַז ביז די לעצטע יאָרן, ווען דער רבי דער שווער איז געקומען קיין אַמעריקע, איז ניט געווען די הנהגה – ווי קומט עס אַז מ'זאָל אָנהייבן איינפירן „נייע“ עבודות?

אויף דעם ענטפערט מען „דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור“: עס קען טאָקע זיין אַז אין פריערדיקע דורות האָט מען ניט געדאַרפט אַנקומען צו אַזאַ עבודה, אָבער אין אונזער דור

ובדוגמא פון דעם מאמר (והוראת) חז"ל⁶⁴ אַז ווען מען איז געקומען לבבל (ועד"ז – לבבל בזמן) און „בקעה מצא – וגדר בה גדר“

און דער רבי דער נשיא זאָגט אַז אין היינטיקע צייטן איז אַ הכרח צו עוסק זיין אין הפצת המעינות חוצה. און נאָכמער באגרת הקודש המפורסמת פון בעש"ט – אַז אין דעם איז תלוי ביאת המשיח –

דאַרף מען זיך פירן לויטן דרך פון דעם „דבר“ ומנהיג פון דעם דור,

אַז יעדערער וואָס איז אין דעם דור דאַרף טאָן אין דער עבודה, און דורכדעם איז קא אַתּי מר דא מלכא משיחא בקרוב ממש.

(משיחות ש"פ נצ"י תשל"ג,
ש"פ האזינו תשל"א)

(63 בפרטיות: מבצע אהבת ישראל, חינוך, תורה, תפלין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים – יבנה ותכמי). נרות שבת קודש, כשרות, טהרת המשפחה.

(64 עירובין ו, א. ק. ב. חולין קי, א.

וי"ל אַז דאָס איז אויך מרומז אין דעם חילוק פון די אותיות צווישן „תבוא“ און „תביא“ – „תבוא“ איז מיט אַ ווא"ו, און „תביא“ מיט אַ יו"ד⁶⁰:

„הוי"ו מורה על ההמשכה מלמעלה למטה“⁶¹ – וואָס המשכה איז חוץ פון „עצם“, ובמילא מיט אַ מדידה והגבלה; און אין עבודה איז דאָס די עבודה שע"פ טעם ודעת, וואו מ'דאַרף אַנקומען צו די „זקנים“ וואָס היטן אַז די המשכה זאָל קומען במקום הראוי;

„היו"ד (ש)היא בחי' נקודה לבד“⁶¹, וואָס ווייזט אויף ביטול⁶². און מצד דער עבודה דאַרף מען ניט אַנקומען צו די „זקנים“, ואדרבה – מצד דעם יו"ד ווערט אויפגעטאָן אויך אין די זקנים דער ענין פון ביטול, „תביא על כרחם . . טול מקל והך על קמדת“.

יא. פון די הוראות בנוגע לפועל פון דעם פירוש רש"י:

בשעת מען מאַנט אין היינטיקע צייטן אַז יעדערער מוז אָפגעבען צייט אויף הפצת התורה והיהדות (בכלל, און

לבשרא לי' שלטנותא על ישראל כו' – כי מצד מדרגת משה (שלא נכנס לארץ) צריך באוּרְעוּשִׁי שיהושע יכנס לארץ**, משא"כ מצד הקב"ה כו'.

(60 ראה מנחת שי כאן: קדמאה וא"ו תניינא יו"ד.

(61 אגה"ת פ"ד.

(62 באגה"ת מפרש דהיו"ד קאי על חכמה (שזוהי מדרגת משה כידוע) – אבל שם קאי ביו"ד –) ההתחלה) דשם הוי', והכוונה כאן לזה שספי' המל' (חכמה תתאה) היא ג"כ יו"ד (פרדס שער האותיות פ"ג). ולהעיר מהענין דשני יודי"ן יו"ד דשם הוי' ויו"ד – (סיום) דשם אדנ"י (זח"ג רמז, ב. יהל אור ע' תרפ"ט. אוה"ת ויצא, קצד, ב. רד, א. (כרך ה') ע' 1718 ואילך. ועוד).

** ראה ג"כ תוספות הדר זקנים כאן.